

DEBATT OCH REFLEXER

SAMLING OCH MbS

Av fil. lic. OLOF WAHLGREN

I artikeln "Samling och samverkan" av civilekonom Carl Leissner i nr 10 av Sv.T. har MbS' roll undervärderats, anser i detta inlägg Sydsvenska Dagbladets andreredaktör, fil. lic. Olof Wahlgren. Leissner svarar Wahlgren. Se även redaktionell kommentar under "Dagens frågor".

"MbS har inte varit utan en viss framgång", framhåller civilekonom Carl Leissner i en artikel om Samling och Samverkan i Svensk Tidsskrift nr 10 1966. Det talas emellertid också om MbS som en "sydsvensk egendomlighet" och artikel-författaren tycks inte heller ha mycket till övers för de resultat som uppnåddes i fyrstadskretsen i förhållande till andra delar av landet vid valet 1966. Helst ser hr Leissner uppenbarligen att valet 1968 går i borgfredens tecken. Valteknisk samverkan kan vara motiverad, heter det, för att tillvarata överskottsstämmor, men partierna bör helst ha sina egna listor.

Här kan det vara på sin plats att understryka att inte ens från MbS-håll valteknisk samverkan rekommenderas i andra fall än man har anledning förmoda ett positivt resultat. Målet är självfallet så många mandat som möjligt för att åstadkomma ett regimskifte. Den ursprungliga MbS-aktionen hade

emellertid också ett annat syfte. Den kampanj som startades i Sydsvenska Dagbladet redan i augusti 1962 till förmån för trepartisamverkan kring en liberal och social politik hade rikspolitiska ambitioner. Valteknisk samverkan i fyrstadskretsen på officiell bas skulle visa upp för landets väljare vad samverkan kan innebära av kraftsamling och segervilja. Samlingsdynamiken skulle bryta det socialdemokratiska enpartiväldet.

Förhandlingar om officiell samverkan pågick också under ett halvårs tid. I februari 1964 sprack det hela trots att möjligheten av en separat valrörelse i samlingsregi — som skulle föra väljarnas talan ifall partierna inte kunde enas — öppet hade framkastats av ledande MbS-sympatisörer. MbS gick alltså till val. En udd hade man riktad mot de högermän som ville fullfölja en s. k. profilpolitik och som var motståndare till någon som helst samverkan. En annan udd var riktad mot dem inom fp och cp som inte ville ha gemenskap ens med de högermän som satte samverkan före den egna dogmatiken.

Det blev en stor framgång. 65 000 röster, $\frac{2}{3}$ av samtliga borgerliga röster i kretsen. Helt enkelt ett folkomröstningsutslag till förmån för en helt ny anda inom oppositionen. Vad blev resultatet? Enligt hr Leissner enbart de fyra eller flera samlingarna i Skåne, som mer

eller mindre fick ett sämre utbytte än på många andra håll i landet.

Borgfreden väsentligast

Enligt vårt sätt att se är dock de lokala samlingarna enbart en del av bilden, t. o. m. en mindre del av bilden. Det väsentliga resultatet av MbS-valrörelsen blev faktiskt borgfreden och därmed valresultatet över hela landet 1966. Att högerpartiet under Yngve Holmberg i stort sett slutit upp bakom den politik som SDS och KvP sedan flera år propagerat för kan här framhållas. Skillnaden mellan högern av idag och högern för 4, 5, 6 år sedan är onekligen ganska väsentlig. Det gör också att det idag råder ett gott förhållande mellan högerledningen och de ledande inom MbS.

Mittensamverkan är för övrigt enligt vårt synsätt, ett lika betydelsefullt resultat av MbS-uppträdandet. Samarbetet mellan fp och cp, som började på Gotland som svar på trepartiförhandlingarna i Skåne 1963, utkristalliserades under trycket från samlingsrörelsen och MbS till Mittensamverkan på riks- och lokalplan. Att Samling 66 och Samling för Framsteg är direkta "utflöden" ur MbS och att MbS numera uppgått i riksorganisationen SFF är likaså betydelsefulla ting. Inför valet 1968 gäller det att skapa ett så enhetligt progressivt alternativ till socialdemokratin som möjligt. Men det är inte SFF (där undertecknad är 2:e vice ordförande) som är alternativet, det är den gemenskap som på trepartibas håller på att skapas genom trycket från de vanliga väljarnas önskemål.

Man bör här observera, att MbS före uppgången i SFF inte varit någon organisation i egentlig mening. Man har inte haft några med-

lemmar utan de personliga kontakterna mellan sympatisörerna har varit avgörande. SFF har nu för avsikt att bilda sympatisörföreningar utanför Skåne. I fyrstads-kretsen är det egentligen bara i Lund, som en MbS-förening har behövt gå till val i samverkan med Lunds Högerförening under namnet Samling i Lund. Övriga Samlingar i kretsen har kunnat ske 1966 på officiell partibasis. MbS betydelse i t. ex. Malmö, där någon förening således aldrig funnits, är att man inifrån kunnat påverka de existerande partiorganisationerna. MbS har inte varit något självändamål utan enbart en katalysator för att åstadkomma en så bred samverkan som möjligt.

Sjätte mandatet i fyrstad

Inför 1968 års val kommer SFF (MbS) i fyrstads-kretsen inte att ha någon annan uppgift än att söka åstadkomma en gemensam beteckning för de tre partierna, som på så sätt skulle säkra det s. k. sjätte mandatet av tolv existerande. Faktum är att detta sjätte mandat — kanske avgörande för ett regimskifte 1968 — skulle tagits även 1966 om det hade varit andrakammarval och de fyra samlingarna i kretsen utgjort en "Samling i fyrstads-kretsen". Och detta helt oberoende av de 11 000 mittenrösterna som vid ett andrakammarval utan samverkan inte skulle givit något mandat alls. Det är alltså felaktigt att påstå att det inte blev en stor framgång i fyrstads-kretsen. Samling i Malmö, Samling i Lund, Samling i Hälsingborg och Samling i Landskrona fick 1966 över 101 000 röster mot MbS 65 000 1964.

Tillåt mig dessutom påpeka, att oppositionen i Malmö i förhållande till 1962 års jämförbara kommu-

nalval ökade med 6 procent mot 3,9 procent i hela landet och 3,4 procent i Stockholm. Att enbart i Ängelholm och Göteborg procent-siffran blev några tiondelar bättre. Att i Ängelholm rådde full trepartisamverkan under namn av Samling i Ängelholm och i Göteborg samverkan i Samling 66 tecken — som ett resultat av MbS' pionjärinsats. Att i Malmö socialdemokraterna och centerpartiet har sina huvud-

organ, vilka ihärdigt motarbetat samlingen, medan valet i Göteborg kunnat ske utan någon egentlig opposition i pressen. Tillåt mig slutligen understryka, att även Dagens Nyheter framhållit, att såväl borgfreden som mittensamverkan är en följd av samlingsrörelsen (med sitt ursprung i Skåne) och att således även den riksomfattande valsegern 1966 måste ses i skimret av det s. k. "Ljuset från Lund"!!

ETT GENMÅLE

Av civilekonom CARL LEISSNER

Med anledning av vad dr Wahlgren skriver om Samling och MbS vill jag omedelbart framhålla att det säkerligen vore till stor fördel om en eventuell fortsättning av debatten präglades av samma lidelsefria framställningssätt som hr Wahlgren begagnat denna gång.

Jag kan hålla med om att MbS kanske blivit litet styvmoderligt behandlad i artikeln om Samling och Samverkan. Skälet därtill är att den endast berör förändringarna mellan 1964 och 1966.

Hr Wahlgren säger att borgfreden och den valframgång den möjliggjorde blivit det väsentliga resultatet av MbS-rörelsen. Frågan vilken roll MbS spelat i detta sammanhang torde emellertid vara både komplicerad och kontroversiell. Till betydande del kan det bottna i ömsesidiga missförstånd mellan rörelsens tillskyndare och belackare. Jag vill inte påstå att hr Wahlgrens tes är fel utan nöjer mig med att påpeka att det finns andra som menar att MbS ingalunda under-

lättat utan tvärtom försvårat borgfreden.

Hr Wahlgren finner det tydligen självklart att gemensam väljarbe-teckning för de tre borgerliga partierna är säkraste sättet att trygga ett sjätte borgerligt mandat i fyrstads-kretsen år 1968. Enligt de uppgifter jag haft tillgång till fördelade sig rösterna i detta område, post-rösterna inräknade, på följande sätt 1966: H 564; MbS 100 887; MS 10 319; KDS 1 451; S 118 794; K 10 507. Vid fördelning av tolv mandat skulle S och MbS erhållit sex mandat vardera. Jämförelsetalet för MbS' sjätte mandat hade blivit 9 171 5 och för S' sjunde 9 138. MbS hade behövt minst 100 519 röster för att säkra det sjätte mandatet. Man kan emellertid tänka sig andra röstfördelningar, som skulle inneburi att de borgerliga fått sex mandat för ett färre antal röster. Om MbS haft 82 243 och MS 12 794, sammanlagt 95 037, hade de fått fem plus ett mandat. Om de haft 63 967, resp. 27 415 eller samman-

lagt 91 382 röster, så skulle de fått fyra plus två mandat.

Om de borgerliga rösterna varit fördelade på tre väljarbeteckningar så hade de sex tänkta mandaten kunnat erhållas för ännu färre röster. Om ett parti haft 63 967 röster och de två andra 12 794 var, sammanlagt 89 555, så hade de fått fyra plus ett plus ett mandat. Om alla tre partierna haft 27 415 röster, dvs. sammanlagt 82 245, så hade de fått två mandat var.

De anförda siffrorna är inte något avgörande bevis för att hr Wahlgren har fel, när han gör gällande att en gemensam väljarbeteckning säkrar en borgerlig valframgång, men de utgör en del av förklaringen till att det finns så

många som anser att han inte har rätt.

Slutligen några ord om oppositionens framryckning i Malmö mellan 1962 och 1966. I Malmö har det i motsats till landet i övrigt icke förekommit någon avtappning av röster till KDS. Tillbagagången för de socialistiska partierna uppgår i Malmö till 6,0 procent jämfört med 5,7 i hela landet och 5,0 i Stockholm. Även så utfaller jämförelsen alltså till Malmös förmån. Man får emellertid komma ihåg att MbS delar den framgång med MS. Det må även påpekas att det finns fler städer än Ängelholm och Göteborg med en borgerlig framryckning överstigande 6,0 procent. I Växjö uppgick den sålunda till 8,0.

OM filmen

Vad svensk film saknar är framförallt artistiskt kunnande och konstnärlig vilja. Den svenska filmproduktionen sysselsätter övervägande hantverkare, hantverkare som manuskriptförfattare, hantverkare som regissörer, hantverkare som skådespelare. En del av dessa hantverkare är mycket duktiga, åtskilliga äro rena bönhasar. Anden som besjalar verket och höjer den till konst är oftast icke tillstädes. Så länge de flesta producenter icke vilja nå längre än till hantverket — i tro att endast detta har publikens fulla förtroende — står svensk film där den står och kan intet annat.

Redaktör K. W. Olson i Svensk Tidskrift 1936